

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน การก่ออาชญากรรมขยายขอบเขตของการกระทำข้ามพรมแดน และเพิ่มจำนวนมากขึ้น แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดในการบังคับใช้เขตอำนาจของรัฐที่ต้องจำกัดเฉพาะในเขตแดนของตน ทำให้รัฐไม่สามารถปราบปรามอาชญากรรมและนำตัวผู้กระทำความผิดที่อยู่นอกเขตอำนาจของรัฐมาดำเนินคดีและลงโทษได้ ผลกระทบจากข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าวทำให้การปราบปรามอาชญากรรมที่มีลักษณะระหว่างประเทศไม่อาจกระทำได้โดยรัฐใดรัฐหนึ่งแต่เพียงรัฐเดียว หากแต่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญาจากประชาคมระหว่างประเทศ ซึ่งไม่เพียงแต่มุ่งประสงค์เพื่อให้สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเท่านั้น หากยังเป็นการยับยั้งมิให้อาชญากรรมที่มีลักษณะระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้ เนื่องจากจะทำให้เป็นที่เชื่อได้ว่าไม่มีรัฐใดที่จะเป็นที่อาศัยของอาชญากรเพื่อหลบเลี่ยงการดำเนินคดีและการลงโทษได้อีก ความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความสงบสุขและความยุติธรรมในหมู่ประชาคมระหว่างประเทศ

ยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมมีความก้าวหน้า อาชญากรรมที่มีลักษณะระหว่างประเทศหรืออาชญากรรมข้ามชาติมีรูปแบบของการกระทำความผิดที่เปลี่ยนไป อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศจึงไม่จำเป็นต้องอาศัยดินแดน หรือการกระทำทางกายภาพอีกต่อไป ดังเช่นการกระทำความผิดโดยใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกว่าอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ลักษณะพิเศษของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์คือ เป็นการกระทำความผิดที่เกิดบนเครือข่ายที่อาศัยกลไกทางอิเล็กทรอนิกส์กระทำความผิดแทนการกระทำของมนุษย์ นอกจากนั้น การกระทำความผิดบนเครือข่ายยังมีลักษณะที่ไร้พรมแดน เกิดการกระทำความผิดข้ามชาติที่ยุ่ยากและซับซ้อน ยากแก่การตรวจสอบและหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ อาชญากรรมดังกล่าวจึงต้องอาศัยกลไกทางกฎหมายที่ทันต่อสภาพทางเทคโนโลยีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปราบปรามผู้กระทำความผิด

อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ไม่เพียงแต่มีลักษณะของการกระทำความผิดที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะแตกต่างจากการกระทำความผิดอาญาอื่นๆทั่วไปเท่านั้น หากแต่ยังเป็นอาชญากรรมที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งเป็นเรื่องใหม่ ทำให้ประเทศส่วนใหญ่ขาดกฎหมายภายในเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปราม ทำให้ปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์มีปริมาณมากขึ้น และส่งผลความเสียหายที่รุนแรงทั้งในด้านธุรกิจ การเงิน หรือในเรื่องของความมั่นคงรัฐ ดังเช่นกรณีที่มีผู้สร้างไวรัสเพื่อทำลายหรือก่อกวนการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ มีผลทำให้เครื่องติดไวรัสกว่า 1 ล้านเครื่อง เสียหายกว่า 80 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือกรณีที่มีผู้เจาะระบบคอมพิวเตอร์เข้าไปในคอมพิวเตอร์ขององค์การ NASA และ download ซอฟต์แวร์ของ NASA ที่ใช้ในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในสถานีอวกาศ ที่มีมูลค่าถึง 1.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ¹ เป็นต้น

เหตุจากความร้ายแรงและผลกระทบของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ทำให้รัฐทั้งหลายต้องกำจัดการอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ให้หมดไป และยับยั้งมิให้อาชญากรรมคอมพิวเตอร์เกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย ซึ่งการที่จะบรรลุถึงความต้องการดังกล่าว จำต้องอาศัยกฎหมายภายในที่ทันต่อสภาพอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐต่างๆในประชาคมระหว่างประเทศในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่กัน เพื่อให้มีการดำเนินคดีและลงโทษกับผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะความผิดดังกล่าวจะเกิดขึ้นในดินแดนของรัฐใดและผู้กระทำความผิดจะอยู่ที่ใดก็ตาม

แต่การให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์นั้น บ่อยครั้งที่ความร่วมมือประสบความล้มเหลวเนื่องจากความแตกต่างของกฎหมายภายในของประเทศต่างๆ รวมถึงถึงลักษณะของความตกลงและกฎหมายภายในเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถสนองรับกับสภาพความผิดเช่นนี้ได้ ทำให้กฎหมายดังกล่าวกลายเป็นอุปสรรคและก่อให้เกิดปัญหาในการให้ความร่วมมือ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับหลักความผิดอาญาของทั้งสองประเทศ ปัญหาเกี่ยวกับความผิดที่สามารถส่งข้ามแดนได้ตามความตกลงระหว่างประเทศ ปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจศาลเหนือคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ปัญหาเกี่ยวกับหลักการไม่ลงโทษซ้ำในการกระทำหรือในความผิดฐานเดียวกัน และปัญหาเกี่ยวกับความผิดทางการเมือง เป็นต้น ทำให้

¹ สำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, โครงการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2) (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2544) , หน้า 57.

บางครั้งความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในความผิดฐานนี้เกิดขึ้นโดยวิธีการอื่นนอกเหนือจากกลไกทางกฎหมาย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือนโยบายทางการเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและลงโทษ

ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะได้ทำการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้ความตกลงระหว่างประเทศและกฎหมายภายในว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติที่ทำให้รัฐไม่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถนำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาถึงความไม่เพียงพอของความตกลงระหว่างประเทศและกฎหมายภายในว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนต่อคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์
- 2 เพื่อทราบถึงลักษณะพิเศษของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่เป็นผลทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
- 3 เพื่อศึกษาถึงทางปฏิบัติของรัฐในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์
- 4 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวทางการแก้ปัญหาในระดับระหว่างประเทศ และระดับภายในประเทศรวมถึงมาตรการขององค์การระหว่างประเทศอื่นๆที่ไม่ใช่กฎหมาย

1.3 สมมติฐาน

ความตกลงระหว่างประเทศและกฎหมายภายในว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในปัจจุบันของประเทศส่วนมากไม่สามารถพัฒนาให้ทันกับความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นการผิดฐานใหม่ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะได้ และประเทศต่างๆมีกฎหมายในเรื่องนี้แตกต่างกัน จึงทำให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีความผิดเช่นนี้มีปัญหาและอุปสรรคทำให้ไม่อาจส่งผู้ร้ายข้ามแดนแก่กันได้ สมควรที่ประเทศทั้งหลายจะได้ทำความตกลงซึ่งกันและกัน เพื่อกำหนดลักษณะ

ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้สนองรับกับความตกลงดังกล่าว เพื่อให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากความไม่เหมาะสมของหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เมื่อบังคับใช้กับคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นความผิดฐานใหม่ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ โดยในการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวในสวนแรกจะเป็นการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่นานารัฐให้การยอมรับและถือปฏิบัติมานับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวเริ่มมีความไม่เหมาะสมกับสภาพของอาชญากรรมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารมีความก้าวหน้า และเกิดอาชญากรรมที่เป็นความผิดฐานใหม่ ดังเช่นอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ยิ่งทำให้หลักเกณฑ์ดังกล่าวกลับกลายเป็นภาระและข้อจำกัดในการพิจารณาส่งผู้ร้ายข้ามแดนของรัฐมากขึ้น

จากนั้นในบทที่ 3 จะศึกษาถึงความหมายและลักษณะของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และปัญหาการปรับใช้กฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เห็นว่าอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นความผิดที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะแตกต่างจากอาชญากรรมทั่วไป และด้วยลักษณะที่พิเศษของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ดังกล่าวนี้ มีผลทำให้รัฐไม่สามารถปรับใช้กฎหมายอาญาทั่วไปกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้ จึงต้องกำหนดให้อาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นความผิดฐานใหม่ จากนั้นจึงศึกษาถึงปัญหาการปรับใช้กฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่สืบเนื่องจากประเทศต่างๆมีกฎหมายภายในเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่แตกต่างกัน และปัญหาที่สืบเนื่องจากความไม่เหมาะสมและข้อจำกัดของกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเมื่อนำมาใช้กับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

ในส่วนบทที่ 4 จะศึกษาถึงกลไกการแก้ไขปัญหาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ กล่าวคือ กลไกการแก้ไขปัญหในระดับระหว่าง

ประเทศและในระดับประเทศ กล่าวคือ กลไกการแก้ไขปัญหาในระดับระหว่างประเทศ จะมุ่งถึงการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความตกลงระหว่างประเทศ เพื่อให้มีการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้สนองรับกับความตกลงดังกล่าว ส่วนในกลไกการแก้ไขปัญหาในระดับประเทศ จะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการบัญญัติกฎหมายภายในให้เพียงพอเพื่อให้รัฐสามารถให้ความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับรัฐอื่นๆได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ

ในบทที่ 5 ซึ่งเป็นส่วนสุดท้ายนั้น จะเป็นการนำองค์ความรู้ที่ได้ศึกษามาทั้งหมดมาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ ตำราทางวิชาการ บทความทางวิชาการ ตั๋วบทกฎหมาย อนุสัญญา คดีตัวอย่าง ตลอดจนข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงปัญหาในการปรับใช้ความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์
2. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงลักษณะของการก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์
3. ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติของรัฐในประชาคมระหว่างประเทศ ในการให้ความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ตลอดจนเข้าใจในสภาพปัญหาที่ทำให้รัฐไม่สามารถปรับใช้กระบวนการทางกฎหมายในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้
4. ทำให้สามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์